

Rekomendācijas dažādu veidu ēku vai telpu pielāgošanai gan iedzīvotāju pašizolācijai, gan COVID-19 slimnieku ar vieglu slimības gaitu izmitināšanai

Publicēts: 30.11.2020.

Galvenās grūtības, ar kurām pandēmijas laikā saskaras jebkura veselības aprūpes sistēma, ir nesagatavotība ārkārtas situācijām. Tas atspoguļojas slimnīcu nespējā pieņemt strauji palielināto pacientu plūsmu, kā personāla, aprīkojuma un aizsardzības līdzekļu trūkums un vietas trūkums infekcijas slimību nodaļās.

Lai mazinātu COVID-19 triecienu, nepieciešams zināt konkrētus soļus un pasākumu kopumu, kas jāveic dažādu veidu telpu pielāgošanas procesā gan COVID-19 slimniekiem, gan pacientu pašizolācijai.

Rekomendācijas zemākā līmeņa (I un II) slimnīcu pielāgošanai Covid-19 pacientu ārstēšanai

Slimnīcu telpu pārveidošana infekciozo pacientu apkalpošanai var šķist vienkāršāka nekā citi zemāk apskatītie ēku veidi, tomēr vēl ir daudz apsvērumu, kas jāpārdomā.

Priekšroka - esošo veselības aprūpes iestāžu telpām vai izvietošana tām blakus, jo šeit būs pieejami pacientu ārstēšanā un

aprūpē nepieciešamie speciālisti.

Lai mazinātu infekcijas izplatīšanās risku iestādes iekšienē un aizsargātu darbiniekus un pacientus, Inspekcija iesaka:

1. Pārprofilētu strukturālo nodaļu izvietot savrupās ēkās.

Atsevišķa ēka palīdz samazināt infekcijas izplatīšanās risku uz citām slimnīcas daļām, kā arī aizsargāt personālu un samazināt individuālo aizsardzības līdzekļu patēriņu.

2. Sistematizēt un sadalīt pacientu, medicīnas un cita personāla plūsmas.

Personālu ieteicams sadalīt grupās atkarībā no tā, cik daudz viņu veiktās manipulācijas ir saistītas ar infekcijas iespējamību. Katrai grupai nepieciešams nodrošināt riskam atbilstošu aizsargaprīkojumu. Darbiniekiem, kuri strādā tikai "tīrā" zonā, pietiek ar medicīniskās maskas izmantošanu. Izvaicājot pacientu un iegūstot anamnēzes datus, ārsts var izmantot masku, cimdus, brilles un vienreizēju ķirurģisku halātu. Bet medicīnas personālam, kuri veic intubācijas vai endoskopiskos izmeklējumus, nepieciešama visaugstākā aizsardzība.

3. Ja nav iespējams noorganizēt atsevišķu infekcijas slimību ēku, to var izvietot vienā ēkā ar citām nodaļām ar nosacījumu, ka:

ir iespējams nošķirt infekcijas slimību nodaļu un citu profilu pacientu un darbinieku plūsmas – ir atsevišķas ieejas, izolētas telpas;

ēka ir aprīkota ar izolētu pieplūdes un nosūces ventilācijas sistēmu. Pieplūdes ventilācijas sistēma padod tīru gaisu piesārņotā gaisa vietā, savukārt izplūdes sistēma darbojas pretēji: tā izvada no telpām piesārņoto gaisu, jo ir iespēja tīram un netīram gaisam sajaukties.

4. Funkcionālo zonu izvietojuma izkārtojums

Ņemot vērā, ka dažas slimnīcas daļas infekcijas pārnesanas varbūtības ziņā kļūst bīstamas, tad teritorija, ja tas ir iespējams, jāsadala „tīros” un „netīros” apgabalos, ievērojot šādus nosacījumus:

Organizēt personāla iekļūšanu ēkā un iziešanu no tās tikai caur „tīrajām” zonām;

Starp „netīro” un „tīro” zonu organizēt sanitāro kontrolpunktu, izslēdzot iespēju pāriet starp zonām, apejot to;

Nodrošināt kontroli pie ieejas nodaļās;

Var izmantot vizuālas norādes. Piemēram, visas „netīrās” zonas telpas var tikt apzīmētas ar lielām sarkanām zīmēm;

Izstrādā higiēniskā un pretepidēmiskā režīma plānu saskaņā ar MK 16.02.2016. noteikumiem Nr.104 „Noteikumi par higiēniskā un pretepidēmiskā režīma pamatprasībām ārstniecības iestādē”.

5. Pacientu plūsmu sadalīšana

Nepieciešams veikt šādu plūsmu sadalījumu:

5.1. pacienti ar apstiprinātu COVID-19;

5.2. pacienti, kuriem nav COVID-19 simptomi un pazīmes.

Tāpat visos posmos būtu jānodala darbinieki, kuri strādās ar COVID-19 pacientiem, un pārējais personāls.

Ja nav iespējas telpiski nošķirt, ir nepieciešams savlaicīgi reorganizēt plūsmas, obligāti dezinficējot krustošanās vietas.

Izvietotos īpašos plakātos, diagrammās vai fotogrāfijās katram darbiniekam ir jāspēj indetificēt tīrās un netīrās plūsmas. Noderīgi būs arī vizuālie materiāli par aizsardzības līdzekļiem, kas nepieciešami katrā no telpām.

6. Uzņemšanas nodaļu reorganizācija

Pārvietotajai uzņemšanas nodaļas daļai jānodrošina nepieciešamais izolatoru skaits un diagnostikas telpas; tās jānošķir no zonas, kur neinfekciozi pacienti tiek hospitalizēti. Ir arī jānodrošina, lai pacienti ar apstiprinātu COVID-19 nekrustotos ar citiem. Pie ieejas uzņemšanas nodaļā vai ārpus tās ir jāapriko šķirošanas laukumi.

Nepieciešams samazināt pacienta kustību neatliekamās palīdzības telpā. Lai to izdarītu, ieteicams izmantot principu „ārsts seko pacientam” (kad pacients atrodas specializētā telpā, un speciālisti nāk pie viņa ar mobilās diagnostikas aprīkojumu).

7. Pārprofilētu nodaļu optimizācija

Pārprofilētajām struktūrvienībām jābūt aprīkotām ar boksiem-izolatoriem un, ja iespējams, ar savu neatkarīgu ventilācijas sistēmu, vai vismaz ar savām personīgām sanitārajām telpām. Boksu skaita palielināšanu iespējams panākt, piemēram, ierīkojot starpsienas koplietošanas nodaļās, kas izgatavotas no mazgājama ģipškartona.

Visas pārprofilēto nodaļu telpas pieder „netīrai” zonai, pie kuras ieejas ir norādes par to.

8. Specifiskās prasības

8.1. Pietiekams individuālo aizsarglīdzekļu nodrošinājums, lai varētu veikt to nomaiņu pēc nepieciešamības.

8.2. Labi organizēta saziņa ar personālu – vislabāk bezvada zvanu pogas. Telpā varētu uzstādīt arī ierīci, ko parasti izmanto vecāki maziem bērniem, t.s. noklausīšanas ierīces. Izmantojot šo ierīci, pacienti var izteikt savas vajadzības un sūdzības, ja nepieciešams.

8.3. Pulsoksimetru nodrošinājums, piemēram 1 uz 4-5 pacientiem, lai personālam būtu vieglāk orientēties, ja COVID+ ar vieglu gaitu kļūst smagāks.

Ieejai ēkā jābūt atsevišķai, nesaistītai ar citiem uzņēmumiem, pakalpojumu sniedzējiem;

Personas izvietojiet atsevišķā telpu grupā (stāvs; korpuss; ēka);

Katru personu izvietojiet atsevišķā telpā (istabā). Ja to nodrošināt nav iespējams, vienā telpā izvietojiet vairākas personas (ievērojot dzimumu sadalījumu), nodrošinot 2 m attālumu savā starpā un nodalot gultas ar aizslietni;

Telpa, kurā izvietojiet personu/-as, nedrīkst būt caurstaigājama;

Telpai jābūt ar labu mehānisko ventilāciju vai atveramu logu.;

Katrai personai nodrošina roku dezinfekcijas līdzekli, kas satur ne mazāk kā 70% spirta;

Katras personas telpā jānodrošina atsevišķs sanitārais mezgls vai aprīkojums atbilstoši personas funkcionālajām spējām (piemēram, krēsls-tualete, nepieciešamības gadījumā arī sēdpods). Ja tas nav iespējams, tad nodrošina koplietošanas sanitāro mezglu ar ierīkotu ventilāciju vai atveramu logu.

Sanitārajās telpās ir izlietne ar tekošu auksto un karsto ūdeni, pietiekamā daudzumā nodrošina šķidrās ziepes, vienreizējās lietošanas roku susināšanas līdzekļus, tualetes papīru, roku dezinfekcijas līdzekli, kas satur ne mazāk kā 70% spirta;

Ēdināšanu nodrošināt atkarībā no katras personas veselības stāvokļa un iespējām. Rekomendēts ēdināšanu nodrošināt katrai personai individuāli – telpā (istabā). Ja tas nav iespējams, tad ēdināšanu organizē atsevišķā telpā ar labu ventilāciju vai atveramiem logiem. Vēlams izmantot vienreizējās lietošanas traukus un piederumus vai nodrošināt atsevišķu saslīmušo personu trauku mazgāšanu no veselo personu traukiem;

Visu telpu apdarei un visām virsmām jābūt viegli tīrāmām, dezinficējamām;

Koplietošanas telpās organizēt personu plūsmu tā, lai izvairītos no savstarpēja kontakta (ievērojot vismaz 2m distanci);

Katra persona ir nodrošināta ar fasētu dzeramo ūdeni un vienreizlietojamām glāzītēm; ieteicams nodrošināt ar siltu dzērienu (tēja);

Atkritumu savākšanai nodrošina tvertni ar vāku un pedāli un vienreizlietojamo maisu. Sadzīves atkritumus nodala no bīstamajiem atkritumiem;

Katrai personai nodrošina termometru individuālai lietošanai;

Telpu un virsmu mitro uzkopšanu veic vismaz 2 reizes dienā, izmantojot dezinfekcijas līdzekļus. Grīdas dezinfekcijai var izmantot 0,5% hloru saturošu šķīdumu, virsmu un roku dezinficēšanai izmanto 70% spirta šķīdumu. Telpu uzkopšanā izmanto atsevišķu inventāru katrai telpu grupai;

Nodrošināt atsevišķu (veselo un saslīmušo personu) veļas savākšanu un mazgāšanu;

Katrai personai ir iespēja attālināti izsaukt dežūrējošo personālu;

Jānodrošina atsevišķa telpa personālam un atsevišķs sanitārais mezgls, telpās jābūt labai ventilācijai vai atveramiem logiem;

Pašvaldība nosaka aprūpētāju skaitu un individuālo aizsardzības līdzekļu nepieciešamību. Slimo personu aprūpei nodrošina pastāvīgu ārstniecības personu klātbūtni.

Rekomendācijas dažādu veidu ēku vai telpu pielāgošanai iedzīvotāju pašizolācijas/karantīnas pasākumu veikšanai vai inficēto personu ar vieglu slimības gaitu izolēšanai [↗](#)

Situācijās, kad izolācija veselības aprūpes iestādē visos gadījumos nav iespējama, Pasaules Veselības Organizācija (PVO) uzsver prioritāšu noteikšanu tiem, kuriem ir vislielākā varbūtība uz sliktu iznākumu.

Ja visus vieglos gadījumus nevar izolēt veselības aprūpes iestādēs, tos, kuriem ir viegla slimības gaita un kuriem nav riska faktoru, iespējams izolēt netradicionālos objektos, piemēram, internātos, viesnīcās, arēnās un sporta kompleksos, kur viņi var palikt līdz simptomi izzūd un laboratorijas testi COVID-19 vīrusam ir negatīvi.

Dažādu veidu ēku vai telpu pielāgošanā ņem vērā II.nodaļā minētās rekomendācijas, izņemot 19.punktā minēto attiecībā uz pašvaldībām.

Viesnīcu (t.sk. dienesta viesnīcu) pielāgošana iedzīvotāju pašizolācijai/karantīnai bez medicīnas personāla klātbūtnes [↗](#)

Plānots, ka slimnieku ar vieglu slimības gaitu izvietošana tiks paredzēta veselības aprūpes iestādēs, tomēr iedzīvotāju pašizolācijas un karantīnas pasākumu veikšanai var tikt izmantotas arī cita veida iestādes bez medicīnas personāla klātbūtnes.

Šī pasākuma mērķis ir indivīdu atdalīšana un izolēšana, lai novērstu vīrusa izplatīšanos. Šī iemesla dēļ visvieglāk ir sākt ar viesnīcu, jo šāda prakse saskaņā ar PVO datiem tiek izmantota arī citās valstīs cīņai ar COVID-19.

Viesnīcas nodrošina vispiemērotākās vietas pagaidu veselības aprūpes iestādes izveidošanai, jo tās piedāvā atsevišķus numurus ar privātām tualetēm un dušām, kas var palīdzēt novērst infekcijas tālāku izplatīšanos. Ja pārtika un pamatvajadzības tiek piegādātas katrā telpā, karantīnā esošajai personai būtu iespējams visu nepieciešamo tās laiku pavadīt, neizejot no istabas.

Lielās telpās, piemēram, sanāksmju zālēs un sporta stadionos, ir kopīgas tualetes telpas. Tā būtu vājā vieta vīrusa izplatības ierobežošanā.

Papildu viesnīcas priekšrocības ir liela mēroga virtuves, veļas mazgāšanas un saimniecības telpas, iekšējās sakaru sistēmas utt. Viesnīcām ir arī ierīkota tehnoloģiju infrastruktūra, kas ļauj sazināties ar veselības aprūpes sniedzējiem. Arī dienesta viesnīcās jau ir izveidota līdzīga infrastruktūra, tomēr ne vienmēr dienesta viesnīcas piedāvā individuālos numurus.

Neskatoties uz to, pārveidojot šīs telpas par drošu vidi veselības aprūpes sniedzējam, jāproģām ir jāpārvar vairāki šķēršļi, kas saistīti ar ventilācijas sistēmas apsvērumiem: šīm iekārtām nav izplūdes gaisa spējas, kas nepieciešamas infekcijas slimību telpām, un parasti tajās tiek izmantotas recirkulācijas iekārtas. Šo iekārtu izplūdes sistēmas, iespējams, ir jāatjaunina, lai nodrošinātu nepieciešamo gaisa plūsmu un uzturētu telpā negatīvu spiedienu. Ja to nevar pielāgot esošās infrastruktūras dēļ, jānodrošina laba ventilācija citā veidā.

Viesnīcas ēkas un telpu pielāgošanā primāri ņem vērā II.nodaļā minētās rekomendācijas no 1.-13.punktam. Koplietošanas telpu un virsmu uzkopšanu veic saskaņā ar II.nodaļas 15.p. noteikto kārtību. Atsevišķo numuru uzkopšanu veic pēc nepieciešamības un pirms jaunas pašizolācijā/ karantīnā esošas personas ievietošanas.

Universālie kritēriji, pēc kuriem jāvērtē visas ēkas vai telpas, ko plānots pielāgot iedzīvotāju pašizolācijai vai vai inficēto personu ar vieglu slimības gaitu izolēšanai

Pieejamība (izmaksas, ieskaitot noteikto budžetu);

Pietiekama fiziskā telpa un ietilpība, lai apmierinātu neatliekamās vajadzības;

Juridiskās tiesības un apgrūtinājumi, tostarp lietošanas iespējas;

Laba piekļuve šosejai un galvenajiem ceļiem;

Labi aizsargāts perimetrs un ierobežotas kontrolētas piekļuves vietas;

Tuvums citām slimnīcām un aprūpes vietām;

Autostāvvietas esamība;

Pieejamība sabiedriskajam transportam;

Laba transporta piekļuve vietai, lai uzstādītu pagaidu aprīkojumu, piemēram, rezerves ģeneratorus;

Inženierkomunikāciju apmierinošs stāvoklis, kā arī pietiekama šo tīklu jauda (ūdensapgāde, kanalizācija utt.). Jāņem vērā maksimālo cilvēku skaitu, kuru plānots izvietot izvēlētajās telpās;

Izturīgas, viegli dezinficējamas un tīrāmas virsmas;

Mehāniskās ventilācijas sistēmas esamība;

Nav pieļaujama paklāju un citu mīksto virsmu izmantošana;

Laba ventilācija,

Virtuve un veļas mazgātava uz vietas,

Piekļuve pacientiem ar liftu, ja ēkai ir vairāk nekā viens stāvs,

Vieta personālam (aprīkojuma uzglabāšana, individuālie skapīši, atpūtas vieta, administrācijas birojs);

Vides pieejamība (t.sk. arī lifta vides pieejamība pacientiem ar kustību traucējumiem, kā arī guļošu pacientu pārvietošanai).

Svarīga loma ir tam, kā visu veidu pielāgotās ēkās tiks organizēta darbinieku plūsma. Pār kvalificētie speciālisti strādās kopā ar pieredzējušu medicīnas personālu un ārstiem vienā komandā. Sastādot darba grafikus, ir vērts komandās apvienot dažāda vecuma cilvēkus ar atšķirīgām zināšanām un pieredzi, ņemot vērā viņu empātijas līmeni. Tādā veidā strādājot, darbinieki var dalīties ar savām prasmēm, pieredzi un zināšanām.

Galvenās tēmas, kas jāiekļauj apmācību programmā darbiniekiem, kuri strādā ar iedzīvotājiem, kas atrodas pašizolācijā/ karantinā vai kam ir apstiprināta COVID-19 infekcija:

COVID-19 pazīmes un simptomi, dinamiska pacientu klātbūtnes uzraudzība;

pacientu, apmeklētāju un medicīniskā personāla drošība;

jaunas pieejas pacientu diagnostikai un šķirošanai (plaušu ultraskaņas diagnostika utt.);

pacientu izmitināšana izolācijas telpās;

pareiza virsmu un aprīkojuma tīrīšana un dezinfekcija;

datu aizsardzība;

ieteicamās darbības kontakta gadījumā ar inficētiem pacientiem (ja nav individuālo aizsardzības līdzekļu (IAL)).

Maksimāla uzmanība jāpievērš praktiskiem vingrinājumiem par darbinieku IAL lietošanu un pareizu roku apstrādi;

rīcības noteikumi, nosakot akūtu elpceļu vīrusu infekciju pazīmes.

Lai izpildītu šajos norādījumos noteiktās prasības, potenciālās pielāgojamās vietas būtu rūpīgi jāizvērtē. Jāsaprot, ka visticamāk neviena izvēlēta ēka neatbildīs pilnīgi visām šajā dokumentā minētajām prasībām un ieteikumiem. Būs nepieciešami pielāgojumi un kompromisi. Lai to panāktu, funkcionālās īpatnības un pielāgošanas iespējas vispirms jāapsver objekta līmenī, pirms tās apsver ēkas līmenī.

<https://www.vi.gov.lv/lv/rekomendacijas-dazadu-veidu-eku-vai-telpu-pielagosanai-gan-iedzivotaju-pasizolacijai-gan-covid-19-slimnieku-ar-vieglu-slimibas-gaitu-izmitinasanai>